

Pašvaldību rokās – tiesības uzlabot gaisa kvalitāti, nevis aizliegt malkas, šķeldas apkuri

Sabiedrībā valda diskusijas un zināms satraukums par izstrādāto “Gaisa aizsardzības likumu”, taču praktiski regulējums neaizliedz lietot biomasu (piemēram, malku, granulu, šķeldu), ogles vai kūdras mājokļu apkurei.

Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs (LVĢMC) veic regulārus gaisa mērījumus Rīgā, Liepājā, Ventspilī un Rēzeknē. Ja kādā no šīm pilsētām gaisa kvalitāte **neatbilst normām, pašvaldība izstrādās gaisa kvalitātes uzlabošanas plānu**, kurā var iekļaut dažādus pasākumus, piemēram, viens no pasākumiem var būt apkures iekārtu nomainīšana uz tīrākām tehnoloģijām (piemēram, siltumsūkņiem), vai citu prasību noteikšana apkures iekārtu radītā gaisa piesārņojuma samazināšanai.

Ar šo likumprojektu mēs dodam **pašvaldībām tiesības jeb rīcības brīvību, ne pienākumu** rīkoties, ja konkrētā teritorijā konstatēta **slikta gaisa kvalitāte**, lai nodrošinātu iedzīvotājiem tīru un veselīgu vidi savā pilsētā.

Mājsaimniecības varēs turpināt **izmantot biomasu, ogles vai kūdras**, ja vien tās neatradīsies kādā no problēmteritorijām, kurā pašvaldība būs pieņēmusi lēmumu noteikt kādus ierobežojumus. **Mēs runājam par lokālu risinājumu situācijām un teritorijām, kurās gaisa kvalitāte jau ir slikta.** Malkas, granulu un šķeldas apkure **netiek aizliegta**, bet var tikt **ierobežota noteiktās vietās** tikai pēc rūpīgas izvērtēšanas un plāna izstrādes.

Biomassas apkure (īpaši novecojušas un neefektīvas malkas krāsnis, sliktas vilkmes katli) rada vairāk nekā pusi no daļiņu PM_{2,5} emisijām Latvijā, kas negatīvi ietekmē elpceļu veselību. Šīs daļiņas cilvēka acīm nav saskatāmas, bet atstāj negatīvu ietekmi uz veselību.

Jau šobrīd, izmantojot atbalsta programmas, piemēram, Emisiju kvotu izolācijas instrumenta (EKII) ietvaros iedzīvotāji var nomainīt savu esošo fosilo kurināmo izmantojošo apkures katlu pret videi draudzīgu risinājumu. Lai šādas iespējas kļūtu pieejamas plašākam sabiedrības lokam – arī tiem, kuri šobrīd apsilda mājokli ar biomasu (šķelda, granulas, malka), mūsu uzdevums ir piesaistīt papildu finansējumu un nodrošināt pieejamu atbalstu tīrāko tehnoloģiju ieviešanai mājsaimniecībās, tostarp izstrādājot jaunas atbalsta programmas, t.sk. Modernizācijas fonda un Sociālā klimata fonda ietvaros.

Vakar, 6. maijā, valdība sniedza zaļo gaismu Klimata un enerģētikas ministrijai (KEM) izstrādāt sociālā klimata plānu, kuru KEM plāno iesniegt valdībā izskatīšanā š.g. jūnijā. Šis plāns ir nepieciešams, lai Latvija saņemtu Sociālā klimata fonda finansējumu. Latvijas pieejamais finansējums aplēsts 616,9 milj. eiro apmērā, kuru plānots novirzīt, tostarp mazaizsargātām māsaimniecībām esošo apkures risinājumu nomaiņai un energoefektivitātes pasākumu veikšanai.

Gaisa kvalitātes uzlabošana noris visās Eiropas Savienības (ES) dalībvalstīs, diemžēl gaisa piesārņojumam nav valstu robežu. Par gaisa aizsardzības likumprojektu noris starpministriju saskaņošana.